

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dnia 19.12.2003r.

RKT-61-s-84/03/SB

DECYZJA Nr RKT- 63/2003

I. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław, polegające na stosowaniu w umowach dotyczących umów pożyczki gotówkowej, postanowień naruszających przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.) w następującym zakresie:

1. Stwierdzono naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.
2. Stwierdzono naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu.

i **nakazuje się** zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji, polegające na umieszczeniu w treści umów o pożyczkę, informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 oraz 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn.zm.). Nakaz usunięcia

trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, dotyczy zarówno w/w umów które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie

III Na podstawie art. 100 e ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktów I i II **rygor natychmiastowej wykonalności**.

IV Na podstawie art. 28 ust. 6 oraz art. 23d w związku z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
stwierdza się, że nie narusza zbiorowych interesów konsumentów praktyka polegająca na zawieraniu z konsumentami przez Lukas Bank S.A., ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław umów pożyczki gotówkowej w oparciu o wzorce umowne obowiązujące w dacie przeprowadzenia kontroli, tj. 06.06.2003r, które zostały zredagowane w sposób nie naruszający art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w zakresie obowiązku informowania o zasadach i terminach spłaty kredytu.

V Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
postanawia się zobowiązać Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 52 zł (słownie złotych: pięćdziesiąt dwa).

Uzasadnienie

W dniu 6 czerwca 2003r. w Lukas Bank S.A. Oddział, ul. Kościuszki 15 w Katowicach, przeprowadzona została kontrola przez pracownika Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z upoważnieniem Nr 34/2003 z dnia 4 czerwca 2003r. Przedmiotem kontroli było przestrzeganie przez przedsiębiorcę przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. W trakcie kontroli zgromadzono m.in. umowę pożyczki gotówkowej, zawartą przez Lukas Bank S.A. Oddział w Katowicach (Karty nr 47-48).

W wyniku analizy zebranego w trakcie postępowania wyjaśniającego materiału dowodowego, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym) w dniu 08.08.2003r. postanowieniem nr 1 wszczęto z urzędu przeciwko Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław (zwany dalej Lukas Bank)

postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez w/w przedsiębiorcę bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, poprzez zawieranie umów pożyczki gotówkowej (zwanej dalej umową pożyczki) - Karty nr 47-48) w sposób naruszający ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w następującym zakresie:

1. naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim, który wymaga, aby umowa o kredyt konsumencki określał zasady i terminy spłaty kredytu,
2. naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie obowiązku informowania o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.
3. naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu.

W odpowiedzi na powyższe zarzuty, przedsiębiorca w piśmie z dnia 25.08.2003r. (Karty nr 3-4) poinformował, iż § 1 pkt 6 umowy pożyczki precyzyjnie i jednoznacznie określa termin płatności poszczególnych rat. § 1 pkt 6 umowy pożyczki informuje, iż pożyczkobiorca jest zobowiązany do spłaty pożyczki wraz z odsetkami w ... ratach miesięcznych, płatnych do dnia... każdego kolejnego miesiąca (decyduje data wpływu środków do banku) począwszy od... Wyjaśniono, iż opóźnienie w spełnieniu świadczenia liczone jest od dnia następnego po dniu wymagalności. Odsetki za zwłokę będą naliczone w przypadku, gdy na rachunek na spłatę rat nie wpłynie wymagana spłata w terminie wynikającym wprost z umowy, od dnia następnego po terminie płatności. Tak więc w opinii Lukas Bank umowa pożyczki nie narusza art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim.

W sprawie naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, przedsiębiorca wyjaśnił, iż § 2 ust. 5 umowy pożyczki podaje wszystkie informacje o uprawnieniach do wcześniejszej spłaty pożyczki oraz o skutkach finansowych. Kwestia rozwiązania rachunku na spłatę rat została uregulowana w § 1 pkt 6 umowy pożyczki, zgodnie z którym spłaty rat pożyczki dokonywane są z rachunku na spłatę rat, który Bank otwiera dla Pożyczkobiorcy na potrzeby obsługi pożyczki. Dalsza część ust. 6 stanowi, iż zamknięcie rachunku nastąpi z chwilą całkowitego rozliczenia pożyczki. Od dnia zamknięcia rachunku na spłatę rat opłata za jego prowadzenia nie jest pobierana. Kwota pozwalająca na całkowitą, wcześniejszą spłatę kredytu nie może być podana w umowie. Klient ma jednak możliwość skontaktowania się z bankiem i uzyskania informacji o kwocie pozostałej do spłaty.

Odnośnie naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim wyjaśniono, iż § 2 pkt 7 umowy pożyczki informuje o możliwości wypowiedzenia tej umowy przez Bank. Zapis ten w opinii Lukas Bank przewiduje, iż w przypadku zaległości w spłacie rat Bank podejmuje działania upominawczo-windykacyjne. Działania te mają na celu skłonienie klienta do terminowej spłaty zaciągniętej pożyczki i polegają m.in. na kierowaniu do klientów listów przed egzekucyjnych, w których Bank wzywa klienta do podjęcia spłaty z zagrożeniem wypowiedzenia umowy. Opisany powyżej tryb postępowania Banku w przypadku powstania zaległości w spłacie zaciągniętej pożyczki odpowiada więc art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim. Z umowy wynika, bowiem, iż przed wypowiedzeniem umowy pożyczki Bank podejmuje działania upominawcze, o których mowa w ustawie.

Lukas Bank w piśmie z dnia 30.09.2003r. (Karty nr 26-27) przedstawił dodatkowe wyjaśnienia dotyczące przekazywania konsumentom informacji o sposobie dokonywania przez konsumenta spłat z tytułu zaciągniętego kredytu. Zgodnie z § 1 ust. 6 stosowanej przez Lukas Bank S.A. Umowy pożyczki gotówkowej, z której wynika, iż „Pożyczkobiorca zobowiązuje się do spłaty pożyczki wraz z odsetkami w (...) ratach miesięcznych, płatnych do dnia (...) każdego kolejnego miesiąca (decyduje data wpływu środków do Banku) (...)”. Dodatkowo w piśmie otrzymanym przez konsumenta wraz z książeczką spłaty zawierającym prośbę o dokonywanie wpłat w dowolnym banku lub Urzędzie Poczтовым, stanowiącym jednocześnie informację o tym gdzie można dokonać spłaty, a także informację, iż od dnia 19 września 2002r. obowiązują

nowe zasady rozliczeń spłaty rat, polegające na tym, że wpłaty na poczet rat będą księgowane z datą wpływu środków do Lukas Banku (a nie jak dotychczas, z dniem nadania pieniędzy na poczcie czy dokonania przelewu) (...), która traktuje o sposobie dokonania tejże spłaty. W opinii Lukas Banku wynika z tego, iż pomimo dokładnego określenia w umowie sposobu płatności poszczególnych rat kredytu, Bank dodatkowo wyeksponował sposób dokonania spłat rat w piśmie kierowanym do klienta. Wskazane powyżej, kierowane do klienta informacje o miejscu i terminie spłaty, nie zawierają rozbieżnych informacji, ale są spójne i szczegółowe. Lukas Bank przedstawił również opis obiegu dokumentów w placówce Banku. Zgodnie z informacjami przekazanymi, w celu umożliwienia klientowi otrzymania treści zawartej umowy w momencie jej podpisania przez konsumenta, Lukas Bank od 19.09.2002r. wręczał konsumentowi pełną kopię umowy przy jej zawieraniu. Wprowadzony więc nowelizacją ustawy o kredycie konsumenckim (art. 4 ust. 5) obowiązek wręczenia tzw. informacyjnego egzemplarza umowy był już tym samym realizowany przez Bank od chwili wejścia w życie ustawy. Po podpisaniu umowy w imieniu Banku umowa jest wysyłana do klienta wraz z następującymi dokumentami: pismem stanowiącym podziękowanie za skorzystanie z pożyczki zawierającym jednocześnie informacje o miejscu i sposobie dokonania spłaty poszczególnych rat kredytu, (dokument załączony został do odpowiedzi z dnia 25.08.2003r.). Konsument otrzymuje tzw. książeczkę spłat kredytu (dokument załączony został do odpowiedzi z dnia 25.08.2003r.) oraz „Certyfikat” stanowiący potwierdzenie objęcia spłaty kredytu ochroną ubezpieczeniową (dokument załączony do pisma z dnia 30.09.2003r. wraz z wyciągiem z „Warunków ubezpieczenia kredytobiorców Lukas Bank”). Podpisana w imieniu Banku umowa jest wysyłana niezwłocznie, jednakże Bank nie jest w stanie określić momentu otrzymania umowy przez klienta, ze względu na różny co do terminu obieg pocztowy. Termin otrzymania umowy przez klienta nie przekracza zazwyczaj 14 dni.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 KC, wykazać przedsiębiorca /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejca, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwszą zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest zawieranie umów pożyczki (Karty nr 12-13 oraz 47-48) sprzecznych z ustawą o kredycie konsumenckim. Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki kredytodawcy lub podmiotu pośredniczącego w zawarciu umowy kredytowej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 w/w ustawy o kredycie konsumenckim, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy, której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej „kredytodawcą”, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Ustawa określa wymagania, jakim muszą odpowiadać umowy o kredyt konsumencki, a także określa warunki wykonania tejże umowy. Ustawa reguluje również informacje, jakie muszą zawierać ogłoszenia oraz reklamy dotyczące kredytu konsumenckiego.

pkt 1 Art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim nakłada na bank obowiązek podania w umowie o kredyt konsumencki informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta. Uprawnienie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie jest uregulowane w art. 8 ustawy o kredycie konsumenckim. Uprawnienie to ma odzwierciedlenie w § 2 pkt 5 umowy, który stanowi, iż Pożyczkobiorca uprawniony jest do wcześniejszej spłaty pożyczki poprzez wpłatę na rachunek środków w kwocie pozwalającej na całkowite rozliczenie pożyczki, przy czym Bank pobierze środki z rachunku w terminie określonym w § 1 ust. 9. W takim przypadku Pożyczkobiorca nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie ani do zapłaty dodatkowej prowizji za wcześniejszą spłatę.

Na potrzeby obsługi pożyczki Bank otwiera rachunek na spłatę rat. Rachunek jest nieoprocentowany, a opłata za jego prowadzenie jest określona procentowo od wartości udzielonej pożyczki. Jak wynika z § 1 pkt 6 umowy zamknięcie rachunku nastąpi z chwilą całkowitego rozliczenia pożyczki. Zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca obowiązany jest rozliczyć się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu. Jest to maksymalny termin na rozliczenie spłaty kredytu określony przez art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim. Tak więc biorąc pod uwagę, iż dokonanie spłaty kredytu następuje w terminie wnoszenia rat, i dopiero w okresie do 14 dni może nastąpić całkowite rozliczenie, to zamknięcie rachunku nie będzie dokonane z datą przedterminowego spłacenia kredytu lecz w terminie do 14 dni od tego terminu, czyli w następnym okresie rozliczeniowym za prowadzenie rachunku. Biorąc to pod uwagę może zaistnieć sytuacja naliczenia opłaty z tytułu prowadzenia rachunku po spłacie, a przed rozliczeniem kredytu. Opłata jaką pobiera Bank z tytułu prowadzenia rachunku na spłatę rat ma wpływ na finansowe koszty jakie ponosi konsument w związku z zaciągniętą pożyczką. Wynika to z faktu, iż przedmiotowy rachunek został utworzony wyłącznie do obsługi zadłużenia. Dlatego też należy przyjąć, iż określenie terminu zakończenia pobierania opłat za prowadzenie rachunku na spłaty jest bardzo istotne dla konsumenta. Wielkość jaką musi konsument uiścić, aby spłacić zaciągnięte zobowiązanie jest uzależnione od wielu czynników w tym również od konieczności ponoszenia opłat za prowadzony rachunek na spłaty rat.

Zgodnie z treścią umowy, Bank ma możliwość naliczenia opłaty za okres po spłacie kredytu do momentu rozliczenia kredytu. Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych w piśmie z dnia 25.08.2003r. dopiero od dnia zamknięcia rachunku na spłatę rat opłaty za jego prowadzenie nie są pobierane. Jednak faktycznie z treści umowy nie wynika, czy taka jest faktyczna praktyka, a także, czy opłata za prowadzenie rachunku jest pobierana za cały okres miesięczny, z uwagi, iż opłaty za prowadzenie rachunku są pobierane za każdy rozpoczęty miesiąc, czy też opłata naliczana jest proporcjonalnie od momentu przedterminowej spłaty zobowiązania do rozliczenia przez Bank pożyczki.

Ponieważ rachunek na spłaty rat został utworzony wyłącznie do obsługi pożyczki sprawy związane z prowadzeniem rachunku z tytułu udzielonego kredytu powinny być jednoznacznie określone w treści umowy.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia organ antymonopolowy uznał, iż treść umowy nie przekazuje informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta w sprawie prowadzenia rachunku na spłatę rat.

Pkt 2 § 2 pkt 7 umowy stanowi, iż w przypadku braku wpłaty raty w terminie (wynikającym z harmonogramu ustalonego niniejszą umową), Bank podejmie działania upominawczo – windykacyjne. Bank ma prawo wypowiedzieć umowę w przypadku zaistnienia zaległości w wysokości dwóch rat z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia. Natomiast zgodnie z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim, w razie zwłoki konsumenta z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni. Zacytowany powyżej zapis umowy podaje, jakie prawa przysługują Bankowi, gdy Konsument nie wpłaci dwóch kolejnych rat. Zgodnie z treścią umowy Bank w takiej sytuacji, może podjąć działania upominawczo – windykacyjne. Tak więc, Bank może podjąć działania windykacyjne bez konieczności wezwania, upomnienia. Umowa nie mówi nic o sytuacjach, które uprawniają Bank do wypowiedzenia umowy, o których mowa w art. 14 ustawy, a więc, iż nie wpłacenie dwóch pełnych rat kredytu grozi wypowiedzeniem umowy przez Bank po uprzednim wezwaniu w terminie 7 dni do uiszczenia zaległych rat. Dodatkowo ustawa o kredycie konsumenckim nakłada na Bank obowiązek określenie w umowie trybu wzywania konsumenta do uiszczenia zaległych rat.

Nazwanie w umowie czynności, jakie Bank podejmie w sytuacji, gdy konsument będzie zalegał z zapłatą rat w szczególności z zapłatą dwóch pełnych rat jako „podejmowanie działań upominawczo – windykacyjnych” nie jest wystarczające, aby można uznać, iż został wykonany obowiązek nałożony przez ustawę określenia trybu wzywania do zapłaty zaległych rat.

Zastrzeżenie przez Bank w umowie, iż „Bank ma prawo wypowiedzieć umowę w przypadku zaistnienia zaległości w wysokości dwóch rat z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia”, nie gwarantuje Konsumentowi, iż przed wypowiedzeniem umowy, gdy zaistnieją przedmiotowe okoliczności zostanie wezwana do uiszczenia zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni.

W myśl art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o kredycie konsumenckim zgodnie z art. 1 reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił kredytu konsumenckiego. Przedmiotowa ustawa jest ustawą minimalną, a więc postanowienia umowy nie mogą być mniej korzystne dla konsumenta, niż zapisy ustawy. Zgodnie z art. 17 ustawy o kredycie konsumenckim postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy. Ustawa w art. 4 i 5 szczegółowo określa, iż umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę, a także wymienia jakie informacje koniecznie przedsiębiorca musi przedstawić konsumentowi, przy zawarciu umowy. Kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie doręczyć konsumentowi umowę. Biorąc pod uwagę powyższe jako minimum obowiązków nałożonych na bank jest przedstawienie Konsumentom informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumencki w taki sposób, aby mogli oni w pełni korzystać ze swoich praw, a także wykonywać obowiązki nienaruszając się na kary. Dlatego, praktyki, np. brak jasnych pełnych informacji w umowach, które są wymagane przez ustawę o kredycie konsumenckim, powodują, iż mogą zostać uznane jako sprzeczne z prawem

Celem ustawy o kredycie konsumenckim, która jest implementacją Dyrektywy Rady 87/102/EEC z dnia 22 grudnia 1986r. w sprawie harmonizacji ustaw i przepisów wykonawczych Państw Członkowskich dotyczących kredytów konsumenckich, jest doprowadzenie do ekwiwalentności pomiędzy wiedzą jaką posiada przedsiębiorca, a wiedzą którą posiada konsument zawierając umowę o kredyt konsumencki. W celu doprowadzenia do takiego

wyrównania konsument powinien otrzymać stosowaną informację o warunkach i kosztach kredytu oraz o swoich zobowiązaniach. Ponieważ warunki kredytowe mogą być dla konsumenta niekorzystne, a skuteczniejszą ochronę konsumenta zapewnić może przyjęcie pewnych wymogów, dlatego, też tak ważne jest przestrzeganie przez kredytodawcę minimum informacji, które musi zawierać umowa, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim. Umowa zawierana przez profesjonalistę ze słabszym konsumentem powinna dostarczać informacje przynajmniej wymagane przez ustawę. Niewystarczające jest podanie tylko części sposobu uregulowania przez ustawę o kredycie konsumenckim np. rozliczenia udzielonego kredytu w sytuacji wcześniejszej spłaty kredytu, gdyż przedstawienie tylko części informacji może zdezorientować konsumentów.

Zawieranie przez Lukas Bank umów z konsumentami, które nie podają konsumentom wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, jest niezgodne z nią i należy uznać za bezprawne. Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania Lukas Bank za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem organu antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach wszystkich informacji, które zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim powinna zawierać - godzi w interes konsumentów. Poprzez niepodanie w umowie informacji o prawach i obowiązkach strony umowy wynikających z ustawy o kredycie konsumenckim, może doprowadzić do niekorzystania przez konsumenta z jego praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo podanie tylko ogólnych informacji o obowiązkach Banku, a także jego prawach może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymusza ustawa o kredycie konsumenckim na profesjonalistę. W niniejszej sprawie został naruszony interes nieograniczonej liczby konsumentów, którzy zawarli umowy pożyczki gotówkowej. Tak, więc brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, a także podanie części informacji w nieodpowiedni sposób narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu. Środkiem usunięcia skutków praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, należy uznać umieszczenie w umowach pożyczki gotówkowej, czy też w innych integralnych częściach umowy, informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). Nakaz usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, dotyczy zarówno w/w umów które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

Art. 100e) ustawy antymonopolowej, umożliwia Prezesowi Urzędu nadania decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W przedmiotowym przypadku ważny interes konsumentów upatruje się w interesie ekonomicznym konsumenta. Umowy, których postanowienia poddano kontroli mają za zadanie uregulować relacje pomiędzy przedsiębiorcą, oraz konsumentem, który zaciąga zobowiązanie finansowe w banku w postaci pożyczki. Tak więc brak informacji, o których umowa w pkt I i II sentencji może spowodować, iż konsumenci nie będą korzystać z pełni swoich praw. Z uwagi na przedmiotowe zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt III sentencji.

W wyniku powtórnej analizy zgromadzonych informacji, organ antymonopolowy uznał za zasadne stwierdzić, iż Lukas Bank nie narusza zbiorowych interesów konsumentów, w poniżej podanym zakresie.

Organ Antymonopolowy wszczynając niniejsze postępowanie zarzucił Lukas Bank iż może podejmować bezprawne działania noszące znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że w umowie pod nazwą „umowa kredytu gotówkowego” brak było informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim, który wymaga, aby umowa o kredyt konsumencki określała zasady i terminy spłaty kredytu.

W przedmiotowej sprawie mimo, iż konsument może być zdezorientowany w zakresie, powiązania rachunku na spłatę rat, z procesem spłaty pożyczki to przyjąć należy, iż zapis o treści „Pożyczkobiorca zobowiązuje się do spłaty pożyczki wraz z odsetkami w (...) ratach miesięcznych, płatnych do dnia (...) każdego kolejnego miesiąca (decyduje data wpływu środków do banku), począwszy od (...)” jednoznacznie określa, że konsument jest zobowiązany do zapłaty rat do określonego dnia podanego w umowie. Ponowna analiza umów dokonana w toku postępowania wykazała zatem, że w umowach kredytu gotówkowego zawarta jest informacja o zasadach i terminach spłaty kredytu, a więc omawiany zarzut został oparty na błędnych ustaleniach faktycznych.

W przedmiotowej sprawie nie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w pkt IV sentencji.

Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko Lukas Bank w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I ppkt 1 i 2 decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 52 zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć Lukas Bank kosztami postępowania w wysokości 52 zł (słownie złotych: pięćdziesiąt dwa)

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie V sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie zawarte w punkcie V niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral